

Delavska zbornica polaga račun

Preteklo nedeljo je bil v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani zasedanje II. skupščine sedanjega plenuma te zbornice. Od 60 delegatov se je skupščine udeležilo 57. Naloga te skupščine je bila določena z dnevnim redom, ki smo ga mi že priobčili v eni prejšnjih števil. Obsegal je po svoji zamisli pregled dela zbornične uprave za čas, od kar je za zbornično delo odgovoren sedanji plenum, pregled obračuna za leto 1938, in njegovo odobritev ter podal bogatih smernic za delo zbornične uprave za bodočnost.

Otvoritev skupščine

Zasedanje je ob določeni uri otvoril predsednik zbornice tov. Kozamernik. Pozdravil je zastopnika bana g. dr. Kalina, komisarja zbornice g. dr. Bogataja, bivšega narodnega poslanca tov. Smersuja, zastopnika glavnega odbora Jugorasa tovariša Gasarja Albina in tajnika Centralnega tajništva Delavskih zbornic tov. Zarja Popovića.

Zbornica je poslala brzojavne pozdrave Nj. Veličanstvu kralju Petru II., Nj. Visočanstvu knezu namestniku Pavlu, predsedniku senata dr. Korošču, ministrskemu predsedniku Cvetkoviću, gradbenemu ministru dr. Kreku, ministru za soc. politiko in narodno zdravje dr. Budisavljeviću in banu dr. Natlačenu.

Predsednik je zborovalcem prebral pozdravno pismo prijatelja in pobornika pokreta Zveze združenih delavcev ministra dr. Kreka, v katerem je g. minister želel skupščini pri njenem delu za koristi vsega slovenskega delavskega stanu uspehov in božjega blagoslova. G. minister bi

bil skupščino posetil tudi osebno, če ne bi bil drugod po nujnih opravkih zadržan.

Nagovor predsednika

Predsednik Kozamernik je nato v kratkih mislih prikazal prizadevanje sedanje uprave Delavske zbornice, da bi čimveč koristila vsemu slovenskemu delavskemu stanu ne oziraje se na raznolikost v mišljenju te ali one grupe v celotnem stanu. Prikazal je, kako se je zbornična uprava vztrajno prizadevala, da bi zlasti vsem strokovnim organizacijam nudila priliko za sodelovanje pri različnih akcijah, ki so bile v interesu vsega delavstva. Ugotovil pa je tudi, da dobra volja zbornične uprave ni našla primerne odziva pri dveh strokovnih organizacijah, pri Jugoslovanski strokovni zvezi in pri marksistični Strokovni komisiji za Slovenijo. Ti dve organizaciji sta nasprotno vsako sodelovanje z zbornično upravo odklanjali ter na terenu med delavstvom vse storili, da bi njena prizadevanja obbrezusešili. Bilo je nešteto napadov s te strani po sestankih, po zborovanjih, po raznih letakih in po brošurah. Vsi ti napadi so bili v kvar normaliziranja razmer med delavstvom in v veliko škodo njegovim gospodarskim interesom. Iz poročila predsednika je tako razvidno, da tema dvema organizacijama v tej borbi ni šlo za koristi delavstva, ampak samo za njun lastni prestiž. Vodilni člani teh organizacij tako izrazito kažejo pomanjkanje pravega delavskega duha in občutenja in napačno usmeritev svojih prizadevanj za razne separatne osebne in pokretaške akcije tudi takrat, kadar so te v škodo celoti.

Poročilo tajnika

K predsednikovega poročila je sledilo izčrpno poročilo o delu zbornice za časa nove uprave, ki ga je podal skupščini tajnik zbornice Andrej Hafnar. To poročilo je po svojih navedbah dokument vztrajnega dela sedanje zbornične uprave, vestnega vršenja njenih dolžnosti, pa tudi spričevalo njenih sposobnosti in pravega razumevanja sodobnih potreb delavskega stanu. Zal vsled tesno odmerjenega prostora ne moremo prikazati poročila v celoti, ampak smo prisiljeni na najskromnejšo utesnitev in gola naštevanja.

V početku se je poročevalec dotaknil trenutnega stanja, ki ga je povzročil mednarodni položaj v svetu in njegovega vpliva na našo državo zlasti na Slovenijo. Govoril je o nihanju zaposlenega števila delavstva po podatkih OUZD, o porastu draginje in naznačil smernice, po katerih je treba delavstvo braniti pred zlimi posledicami te draginje. Posebej še je razpravljal o položaju našega rudarskega in topilniškega delavstva in na njihovih socialno zaščitnih ustanovah. Delavska zbornica se je za to panogo delavstva še prav posebej zavzela in zanjo ustanovila poseben rudarski odsek, ki bo delal na zaščiti ekonomskih socialnih in kulturnih interesov tega delavstva.

V nadaljnjih izvajanjih je poročal o socialno politični delavnosti zbornice. Navajal je njeno delo za izboljšanje socialne zakonodaje in skrb za pravilno izvrševanje že obstoječih zakonov in uredb. Zbornica je dosegla preko banske uprave ureditev postopka oblasti pri sklicevanju poravnalnih razprav. Zavzemala se je za dopolnitev uredbe o minimalnih mezdah in za nadzorstvo nad izvajanjem iste uredbe, za kazenske sankcije za kršitev te uredbe. Banska uprava je njene predloge akceptirala, zadeva je sedaj v Beogradu in čaka končne rešitve. Predložila je dalje odločujočim oblastem predlog za izpopolnitev socialne zakonodaje iz naslova starostnega zavarovanja, izčrpen referat v dobro delavstva je napravila k nameravani novelizaciji obrtnega zakona. Sodelovala je za definitivno ureditev delovnih pogojev in starostnega zavarovanja monopolskega delavstva. Zavzela se je in napravila načrte za uredbo o minimalnih odškodninah vajencev, za pravico delavcev na izostanek od dela med odpovednim rokom, za novo uredbo glede omejevanja obratovanj in odpuščenja delavcev, za

uredbo o službenih odnošajih vojnih vpoklicancev, za spremembo uredbe o pobjanju draginje, za podpiranje družin vojnih obveznikov, itd. itd.

Zbornica je posredovala pri sklepanju kolektivnih pogodb in poravnalnih sporov za krojaške mojstre v Kranju, za Združene čevljarje okraj Ljubljana, za gozdarsko delavstvo v Mislinji, za rudarstvo Trboveljske premogokopne družbe, pri kovinski industriji »Titan«, za živilske delavce v Celju, za lesno delavstvo v Sotški, za kamnolomce v Kresnicah, za delavstvo tovarne »Šešir« v Škofji Loki, za mizarske pomočnike cele naše banovine itd. itd.

Posredovala je z uspehom za trajnejšo zaposlitev kočevskih rudarjev, dosegla je ekspeditivnejšo reševanje neugodnih zadev pri SUZOR-ju. Delala je na razširjenju kolektivne pogodbe za knjigoveško delavstvo cele banovine, za izvajanje zakona o minimalnih mezdah za delavstvo v Prekmurju, v podjetju »Masta«, v Rajhenburgu, v Majenšperku, v Kočevju. Dosegla je stroge predpise za izvajanja uredbe o prepovedi nočnega dela v pekovski obratih. Izdelala je predlog za ureditev službenega razmerja strežniškega osebja v umobolnicah na Studencu in v Novem Celju. Na ministrstvo za šume in rube je poslala predstavko za zidavo stanovanjskih hiš za rudarje v Zabukovci. V 19 primerih je posredovala radi neizpolnjevanja učnih pogodb in prekomerne zaposlitve vajencev, v 16 primerih radi neodgovarjajočih delovnih prostorov itd. Zbornična uprava je informirala o svojem delu in o potrebah zavarovanja delavstva in stavila zato tozadevne predloge vsem strokovnim organizacijam in v poštev prihajajočim oblastem ter drugim ustanovam. Sklicevala je razne ankete in nanje vabila prizadete in zainteresirane ustanove in oblasti. Prosila je bansko upravo za več različnih anket, ki naj bi jih banska uprava sklicala sama.

V lastnem delokrogu je ustanovila študijski odsek. Izdala je v posebni izdaji viničarski red in zanimivo študijo »Naši gozdovi in žage«. Doprčila je študijo »Rodbinska gospodarstva delavskih in nameščenskih rodbin v Sloveniji«. Študija bo izšla v tisku v bodočem letu.

Prosvetni odsek se je z vneto vrgel na delo za zbornično strokovno šolo in v številnih sejah razmotrival

tudi, kako naj preusmeri in prav uredi skrb zbornice za delavsko prosveto in kulturo.

Končno se je poročevalec dotaknil še novo nastalih razmer v notranosti naše države in o nalogah, ki čakajo slovensko Delavsko zbornico z ozirom na prenos kompetenc iz centrale v Beogradu na dravsko banovino.

Nameščenci za svoje pravice

Prvikrat, od kar obstoja ustanova naše Delavske zbornice, se je zgodilo, da je skupščinskimi delegatom bil prikazan celoten položaj nameščenstva v naši banovini. Predsednik nameščenskega odseka zbornice ing. Košir je za poročilo tajnika g. Hafnarja podal obširen referat o življenju naših nameščencev ter predlagal zbornici posebno resolucijo, v kateri nameščenci zahtevajo izboljšanje svojega življenjskega položaja in svojih pravic. Resolucija nameščenskega odbora Delavske zbornice, ki je bila soglasno na tej skupščini sprejeta, obravnava bolniško zavarovanje, zavarovanje za slučaj brezposelnosti, pokojninsko zavarovanje, delovni čas, ostale delovne pogoje, delovno pravo nameščencev, davčno reformo, združitev vsega nameščenskega zavarovanja in v okviru Delavske zbornice širšo

Tako smo v glavnem uvedli nekaj drobcev iz dobrega polletnega delovanja sedanje uprave Delavske zbornice, a že ti zadosti zgovorno prikazujejo, da je za temi poročili skritega veliko vztrajnega dela in vestnega prizadevanja za izboljšanje socialnega položaja tisočev in desetih tisočev slovenskega delavstva.

avtonomijo nameščenskemu odseku kot zastopniku nameščenskega stanu.

Nekatera izvajanja delegata ing. Koširja so bila tako značilna, da smatramo za koristno in primerno, da se še pozneje kdaj k njim povrnemo. Celoten referat je prikazal, da imajo nameščenci s svojimi delodajalci iste neprilike kakor delavci, čeprav so navidezni odnosi nameščencev do delodajalcev nekoliko drugačni kakor odnosi delavcev do podjetnikov. Nameščenski stan bo moral zato voditi ramo ob ramo z delavskim stanom vztrajno in dosledno borbo za skupne in za svoje lastne interese delojemalskih stanov sploh in svojih še posebej. Skupščina je pokazala polno razumevanje vseh teženj nameščenstva in upamo, da bo skupna borba koristna in uspešna.

Stvarno delo pobija nestvarno kritiko

K poročilu zborničnega tajnika se je oglasil delegat Pirih Milko. Podčrtal je ogromno delo, ki ga je zbornična uprava v tem kratkem razdobju, od kar ona vodi Delavsko zbornico, izvršila. Dejstva, ki jih poročila navajajo, neizpodbitno pričajo, kako neupravičena in nesmiselna ter delavskemu stanu škodljiva je borba tistih organizacij, ki s svojimi napadi hočejo sedanji upravi pri njenem delu za izboljšanje splošnih koristi vsega delavstva delati ovire. Obsodil je umazano borbo, ki so jo vodili marksistični in z njim zvezani pokreti zgolj za svoj prestiž proti temu, za stan obče koristnemu delu. Ni hotel biti osebosten, videlo se mu je, da se je nerad dotikal tega, za celoten delavski stan nezdrelega pojava v vrstah nasprotnikov. Na njihove neutemeljene napade bi bil na podlagi zbranega gradiva lahko odgovoril z dokazanimi številnimi podatki, kako so upravni ves čas gospodarjenja v Delavski zbornici, v resnici zanemarjali splošne delavske interese, kako so slabo gospodarili in kako so zastrupljali razmere v slovenskem delavskem stanu. Njihovo gospodarstvo je bilo pod vsako kritiko. Njihova skrb za delavsko izobrazbo kaže pomanjkanje prav vsake volje. Inicijativnost za izboljšanje delavskih življenjskih pogojev je bila pod ničlo. Delegat Pirih se je teh stvari le mimogrede dotaknil. Očividno pred formami

zbornične skupščine ni hotel prikazovati kričečih razmer v upravljanju zbornice po marksističnih in socialističnih pokretaških, kakor bi hotel dati izraza občutenju, da smatra za poniževalno, da se skupščina mora baviti tudi s takimi vprašanji. Vendar je v obrambo resnice in pravične stvari prikazal na par slučajih brez navajanja imen in oseb, kako je razrednobojni marksizem vodil zbornico kot predstavnico delavskega stanu neresno in nestanovsko in kako je zato predvsem naloga našega stanovskega pokreta, da zbornici vrne oziroma šele ustvari položaj predstavništva vsega stanu in preko nje vodi borbo za zmago naših življenjskih pravic.

V debati nato je bilo ponovno poudarjeno, kako je sedanja zbornična uprava šla dosledno po načrtani poti v delu za dobrobit stanu in kako je pri tem niso dvignili iz tečajev na pol histerični napadi nasprotnikov te uprave, ki jih navajamo zgoraj. Uprava je v svojem prizadevanju, da iz zbornice ustvari pravo predstavnico slovenskega delavskega stanu, šla tako daleč, da je celo izdelala in skupščini predložila pragmatiko za zbornično uslužbenstvo in mu s tem zagantirala mirno in resno delo za njene naloge ter pokazala trdno voljo, da ga reši pred pritiskom tistih pokretov, ki jim je strankarstvo in medsebojna borba v stanu več kakor pa stan sam.

Zastopstvo central. tajništva delavskih zbornic in Jugorasa

Toplo pozdravljen je nato spregovoril skupščini tajnik Centralnega tajništva Delavskih zbornic Zarja Popović. V svojem obsežnem referatu je nanizal kopo misli, kako naj delavci v zadnjih časih vodijo taktično borbo za zavarovanje svojih življenjskih interesov in svojih stanovskih pravic. Izrečno je poudarjal, da se delavski stan ne sme iztrgati iz narodne celote, da je tudi nesmiselna borba proti verski kulturi v delavskem stanu. Za svoja izvajanja je želel od skupščine topel aplavz. Navzočnost Zarja Popovića kot zastopnika Centralnega tajništva Delavskih zbornic in Gasarja Albina kot zastopnika Jugorasa na nedeljskem zboro-

vanju dokazuje, da hoče slovenski delavski stan v borbi za svoje pravice vztrajati v skupnosti z ostalimi nacionalnimi pokreti v državi in v soglasju z njimi delati na tem, da bodo okvirni zakoni v socialni politiki tudi v spremenjenih razmerah v državi odgovarjali našim zahtevam.

Opozorilo

Da bo delavstvo pravočasno obveščeno o sklepih skupščine Delavske zbornice, izide ta številka našega lista predčasno.

Zbornične finance v preteklosti in bodočnosti

Sledilo je poročilo predsednika finančne kontrole, za sklepanje o računskem zaključku za 1938, sklepanje o proračunu za leto 1940 in sklepanje o izrednih kreditih. Vse te stvari so izrazito finančne značaja. Zbornični delegati so odobrili poročilo finančne kontrole in dali upravnemu odboru razrešnico za njegovo delo. Odobrili so tudi računski zaključek za leto 1938. Proračun zbornice za leto 1940 so delegati že prej prejeli v pregled in so ga podrobno predelali člani kluba ZZD na svojih sejah in na predvečer skupščine na svojem posebnem sestanku.

Proračun Delavske zbornice za bodoče leto obsega za 2.697.406(!) din izdatkov in prav toliko dohodkov. Ti dohodki proračuna so predvideni iz dosedanjih rednih dotacij delavstva za njihovo stanovsko zbornico in ni bilo delavstvu zato naloženih nobenih novih bremen, kakor so to lažno poudarjali v svojih agitacijskih člankih in na svojih sestankih naši nasprotniki.

Smatramo, da novi proračun kaže trdno voljo sedanje zbornične uprave, da denar slovenskega delavstva izrabi samo za to delavstvo. Tako je postavka v proračunu za socialno politiko dvignjena od letošnjih 490.000 na bodočih 633.000 din. Važno v tej postavki je ustanovitev deseterih dopisništev, ki jih zbornica ustanavlja s prihodnjim letom in pa otvoritev lastne strokovne šole. S prvo ustanovo dopisništva hoče zbornica povezati tesneje vse

večje industrijske kraje s seboj po tesnejših vezeh in stikih, z drugo hoče tekom let dati stanu zadosti resnih in sposobnih stanovskih borcev.

Važno je tudi, da je skupščina prejela sklep o izrednih kreditih in o posebnih rezervnih skladih, s katerimi bo skrbela za podpiranje delavskega združništva in za podpore delavskim družinam, ki zaidejo v gospodarske težave. Tako je skupščina sklenila odobritev izrednega kredita 50.000.— din za podpiranje zadrug in 100.000.— din za podpore delavskim družinam poleg rednega proračunskega zneska za podpore brezposelnih in socialno potrebnih v znesku 150.000.— din in podpore za organizacije delavskega združništva v znesku 15.000.— din.

Zbornična uprava v proračunu predvideva in skupščina delegatov s sprejetjem istega odobruje večjo aktivnost Delavske zbornice pri raznih mezdnih gibanjih. Tu predvideva za pravno zaščito delavcev znesek 30.000.— din, za zastopstva in intervencije 15.000.— din, za sodelovanja pri mezdnih razpravah 10.000.— din, za aktivno kontrolo nad izvajanjem socialne zakonodaje 15.000.— din, za podpore mezdnim gibanjem 40.000.— din. Tudi izdatki za zaščito delavske mladine so povišani. Delavska zbornica je tako pokazala smer, katero naj gre njeno prizadevanje in ki je brezdvomno za celoten delavski stan zdrava in koristna.

Šele po 20 letih...

Posebno točko dnevnega reda je obsegal sprejem pragmatike za uslužbenca Delavske zbornice. Tudi v tem vprašanju smo mi v našem listu že poročali in z njim seznanili naše delavstvo. Smisel nove pragmatike je osvoboditev uradništva zbornice od pritiska raznih izvenstanovskih in izvenzborničnih vplivov. Prejšnje uprave, ki so 20 let v zbornici sedele, take pragmatike niso hotele sprejeti in so s tem pokazale, da jim je očitno v prvi vrsti pred očmi interes v upravi zastopanih organizacij, ne pa koristi stanu. Hoteli so imeti uradništvo zbornice v večni odvisnosti od svojih socialističnih gibanj in seveda od njihovih voditeljev. Dalje je predsednik naše organizacije tov. Preželj

Francè, ki je zbornici poleg poročila o proračunu podal tudi poročilo o predloženi pragmatiki, poudaril, da s sprejetjem pragmatike za uslužbenstvo zbornica praktično kaže vsem delodajalcem zgled pravega razmerja med njimi in med delojemalci. Kako naj bi tudi sicer zastopniki Delavske zbornice od raznih podjetnikov zahtevali, da za svoje delavstvo sprejmejo kolektivne pogodbe in tako uredijo z njimi svoja službena razmerja, če bi zbornica sama to za svoje ljudi ne storila. To so pač lahko delali naši nasprotniki, ki v svojih akcijah nikoli niso bili iskreni, ne morejo pa kaj takega počenjati zastopniki iskrenega stanovskega pokreta Zveze združenih delavcev.

Klic na novo delo

Delegati skupščine so pri celotnem obravnavanju vseh točk dnevnega reda s svojim zadržanjem dokazali, da so vredni zaupanih jim mest. Izpričali so, da stanovska miselnost za njih ni mrtva črka, ampak pravo življenje. Daleč od njih so razna osebnostna vprašanja, pa tudi malenkostne preklarije in nečastni izpadi socialističnih organizacij zoper sedanjo upravo Delavske zbornice in zoper nje same. S sprejetjem nekaterih dopolnilnih predlogov k raznim točkam dnevnega reda so kazali, da jih vodijo poleg stanovske miselnosti pravi krščanski duh, ki naj preveva vse zbornično delo pri vršenju njenih nalog.

Izredno povezanost s celotnim delavskim stanom in razumevanje svojih nalog pa so doprinesli s številnimi samostojnimi predlogi v zadnji točki dnevnega reda. Navajamo te predloge samo po njihovi bistveni vsebini, ker jih radi pomanjkanja prostora ne moremo v celoti. Predlagali so:

JESIH IZ TRBOVELJ:

Da se rudarjem vrne vse pravice z veljavnostjo od 1. I. 1938, ki so jih uživali po starih pravilih.

LAZAR IZ PTUJA:

Za dopolnitev § 12. zakona o zaščiti delavcev za počivanje dela ob vseh zapovedanih praznikih.

ZAJC VEKOSLAV, VELENJE:

Za spremembo volilnega reda za drugo rudarsko skupino.

BAN MIHA, SENOVO:

Da se s posebno uredbo zasigura letni plačan dopust rudarjem in da se za to zbornica zavzema tudi pri sprejemanju vseh kolektivnih pogodb.

BRUMEC, MURSKA SOBOTA:

Za zaposlitev sezonskega delavstva v lastni državi.

CASAR FRANC, MURSKA SOBOTA:

Da se pri Delavski zbornici ustanovi referat za poljedelsko delavstvo, da se za isto uvede obvezno zavarovanje za nezgode, starost, onemoglost in smrt.

HOMAN, ŠKOFJA LOKA:

Za uvedbo družinskih plač in za brezplačen rentgenološki pregled vseh bolnih delavcev pri OUZD, če to prosijo.

ONIČ, JAVORNIK:

Za starostno zavarovanje nameščencev, ki so v nameščenski stalež prestopili iz delavskega.

NOVAK MARKO, ŠOŠTANJ:

Za točno kontrolo nad izvajanjem socialne zakonodaje.

DACAR, TRŽIČ:

Za spremembo uredbe o minimalnih mezdah.

VRHOVC ERNEST, LJUBLJANA:

Za spremembo raznih pravilnikov, kakor to zahtevajo koristi delavstva.

SALBERGER, TRŽIČ:

Za znižanje starostne meje za pokojninsko zavarovanje delavcev na dobo 60 let.

PIRNAT, GROBLJE:

Za avtomatično prilagoditev mezd porastu draginje.

ROZMAN PETER, MARIBOR:

Za maksimiranje cen življenjskih potrebščin in za strogo nadzorstvo nad poslovanjem trgovcev in veletrgovcev z vsemi življenjskimi predmeti.

BERK FRANC, ROGAŠKA SLATINA:

Za decentralizacijo socialnega zavarovanja.

BERTONCELJ, JESENICE:

Za zgradbo delavskega azila na Slovenskem Javorniku.

KRALJ FRANC, LJUBLJANA:

Za izplačevanje brezposelnih podpor vsem delavcem brez razlike, torej tudi sezonskim.

LUZAR FRANC, LJUBLJANA:

Za izpopolnitev § 221. o. z. glede orožnih vaj in pravic delavcev, ki so nanje pozvani.

MARKIČ, JESENICE:

Za ustanovitev Borze dela na Jesenicah.

MEGLA ALOJZ, KRANJ:

Da se skrbi, da bodo delodajalci točno izvajali zakonite obveznosti glede zidave stanovanj za delavstvo, da bodo delavske socialne ustanove s svojim denarjem pomagale delavstvu pri zidavi njihovih hiš, da se za delavsko stanovanjsko akcijo zainteresirajo tudi prizadete občine in banovina.

LENARČIČ JOSIP, LITIJA:

Za boljše izrabo sredstev, ki se zbirajo pri Javnih Borzah dela in za reorganizacijo teh Borz.

ARČON JULIJ, LJUBLJANA:

Za ustanovitev posebnega referata pri Delavski zbornici za delavsko mladinsko skrbstvo.

Vsi navedeni predlogi so bili soglasno sprejeti. Upravnemu odboru zbornice je bilo tako poleg njenih rednih tekočih nalog naročenih lepo število akcij za koristi delavskega stanu. Uprava zbornice bo morala zato zastaviti vse sile, da bo tem nalogam došla in da bo naročila skupščine izvedla. Po delu, ki ga je uprava izvršila v polpretekli dobi, smemo pričakovati, da bo po svojih najboljših močeh delala na tem, da bodo sklepi skupščine, ki se je vršila preteklo nedeljo, oživili.

Rudarji zahtevajo zvišanje mezd vsled naraščajoče draginje

Pretekli ponedeljek se je vršila na inicijativo rudarskega odseka Delavske zbornice konferenca predstavnikov rudarskega delavstva, ki je razmotrivala o položaju rudarjev z ozirom na občuten porast draginje in sklepala o akciji za prilagoditev mezd naraščajoči draginji.

Na konferenci, katere se je udeležil tudi zastopnik rudarskega glavarstva, so sodelovali predstavniki vseh štirih rudarskih organizacij, II. skupine rudarske zadruge, zveze strojnikov in člani rudarskega odseka.

Po izčrpnem poročilu o naraščajoči draginji, v katerem se je ugotovilo, da so cene živilom porastle za nad 10% in se draži poleg kolonijalnega blaga tudi manufaktura in obutev, so bili soglasno sprejeti sledeči zaključki:

Na podlagi člena 26 kolektivne pogodbe za TPD naj se zahteva nujno sklicanje pogajanj za prilagoditev mezd naraščajoči draginji, in sicer naknadno s 1. XI. 1939. Ob priliki pogajanj naj se ugotovi podlaga za ugotavljanje porasta draginje in zahteva za slučaj nadaljnjih draginjskih sprememb avtomatično prilagoditev mezd.

Pri kr. banski upravi naj se pospeši sklicanje ankete predstavnikov delodajalskih in delojemalskih zbornic, ki naj skle-

Delavstvo na podlagi tega kratkega pregleda obširnega dela skupščine lahko spozna, kako smešna so prizadevanja nasprotnikov, da bi sedanji plenum Delavske zbornice in sedanjo njeno upravo razkričali za premalo aktivno in za nedelavsko. Celoten potek skupščine in vsi sklepi ter predlogi potrjujejo nasprotno, da zbornica še nikoli ni imela boljšega, bolj resnega in bolj kompaktnega predstavnštva kakor je sedanji in da zato tudi nikoli v svojih akcijah ni bila tako bogata in tako uspešna kakor je sedanja. Nasprotniki naj le kričijo in blatijo. Saj s kričanjem delavstva nihče ne reši. V demagogiji in v lažeh jim mi ne moremo in nečemo slediti in tudi v njihovi nevedni borbi nočemo biti tekmeči. Tekmeči pa jim bomo v borbi zunaj na terenu v akcijah in v brigi za prave delavske interese. Moč nasprotnikov je v demagogiji in kričanju, naša je samo v stvarnem delu.

pa o obveznem avtomatičnem zvišanju plač za slučaj porasta draginje pri vseh delodajalcih brez razlike.

Ker velja za državne rudnike še vedno enotna delovna pogodba, naj ukrene DZ vse potrebno, da se tudi za rudarje državnih rudnikov zvišajo plače odgovarjajoče draginji.

Prav posebno so vsled porasta draginje prizadeti vpokojeni rudarji, ker njih pokojnine že prej niso zadoščale za skromno preživljanje. Pokrene naj se nujno akcija za priznanje posebnih draginjskih doklad k pokojninam in rentam.

Predstavniki strokovnih organizacij so stavili še predloge o potrebi priznanja rodbinskih doklad, da se reši družine s številnimi otroki pred propadom, dalje spremembi sedaj veljavnih minimalnih mezd, povrnitvi odtegljajev po 10.— din dnevno, ki so jih delodajalci neopravičeno odtegnili na orožne vaje vpoklicanih rudarjem in uvedbi plačanih dopustov za rudarsko delavstvo.

Tudi tem predlogom bo posvetila D. Z. vso pažnjo, takoj pa je pristopila k izvajanju sklepov glede prilagoditve mezd naraščajoči draginji in upa, da bo to vprašanje še tekom novembra zadovoljivo rešeno.

Delavska zbornica in ZZD za povišanje delavskih mezd

Kljub vsem poizkusom s strani oblasti, da se prepreči porast draginje, cena življenjskih potrebščin raste z dneva v dan. Najbolj občuten je porast pri tistih stvarih, ki so za življenje najbolj potrebne in katere mora imeti tudi najbolj slabo plačani delavec.

Plače delavcev, pa tudi nameščencev so bile že v normalnih razmerah šestokrat tako nizke, da si delavec ni mogel kupiti z njimi prav ničesar drugega, kakor samo najnujnejše za prehrano in za obleko. Z nekaj dinarji na dan so morali delavci prehraniti sebe, številne družine, kupovati obleko in plačevati stanarino. Nobenih prihrankov ni bilo mogoče ustvariti.

S porastom cen vseh življenjskih potrebščin je to delavstvo tako zelo prizadeto, da si ne more nabavljati niti najnujnejšega za življenje in je pahnjeno v skrajno bedo. S težkimi skrbmi gleda zato delavec, zlasti družinski oče, v teh kritičnih časih v bodočnost in upravičeno zahteva, da se mu njegova plača zviša. Če raste draginja, mora rasti vsaj sorazmerno tudi delavčeva plača. Upravičeno bi se zato pritoževal delavec, če bi ostala javnost z njim ne čutila in če bi vse storila, da se prepreči rastoča beda in pomanjkanje v delavskih vrstah. Zlasti pa je brezdvomno dolžnost organizacij, ki delavstvo vodijo in pa Delavske zbornice kot predstavnice delavskega stanu, da začne akcijo za zvišanje delavskih plač, ki morajo odgovarjati cenam življenjskih potrebščin.

Zveza združenih delavcev kot nositeljica stanovskega delavskega gibanja in Delavska zbornica kot predstavnica delav-

skega stanu, se tega prav dobro zavedata in sta zato vsaka za se pokrenili potrebno akcijo za zboljšanje delojemalskih prejemkov. Poslali sta banski upravi predlog, naj ta skliče takoj anketo delodajalcev in delojemalcev ter naj s svojim vplivom doseže, da bodo vse panoge delavske zaposlitve dosegle splošno povišanje plač sorazmerno s povišanjem rastoče draginje.

Položaj je tak, da bi bilo krivično, če bi se tej zahtevi ne priznala nujnost in da ba delavski stan občutil odlaganje rešitve tega vprašanja kakorkoli za neutemeljeno in krivično zapostavljanje svojih nujskih življenjskih koristi. Prevrtnih elementov, ki itak skušajo med nepoučenimi na najrazličnejše načine in tudi z največjimi bedastostmi delati nerazpoloženje in ustvarjati nered, bi brezdvomno zastavili vse sile za boljše življenje delovnih plasti naroda in bi tako poleg materialnega zla ustvarjali še duhovno zlo. ZZD in DZ, ki pazno zasledujeta življenje stanu, ki ga zastopata in vestno zastopata njegove koristi, smeta pričakovati ob neizpodbitni upravičenosti delavskih zahtev, da bo kr. banska uprava njen predlog nujno prevzela v pretres in da bo na zaproseni ankete doseženo zahtevano povišanje plač ter tako delavstvo obvarovalo pred nemogočim mizernim življenjem, ki mu ga sicer prinaša sedanja rastoča draginja.

Industriji tekstilne stroke so sklenili povišati mezde svojim delavcem za 10%. Ugotavljamo, da se je to zgodilo po predstavi DZ na kr. bansko upravo za avtomatično zvišanje mezd.

Sklop „Svobodnih“ proglašen — za bav - bav sklop

V zimskih mesecih letošnjega leta so se združile nam nasprotne organizacije, ki so takrat še vedrile v Delavski zbornici, v borbo zoper Zvezo združenih delavcev. Enoten skladen nastop treh razprtih partnerjev zunaj na terenu proti našemu pokretu se je nato pokazal kmalu v vsej doslednosti. Zlasti je prišel do izraza ob znani volilni borbi za delavske zaupnike. Posebno Štajerska ob nemški meji se je z enotnimi kandidatnimi listinami in z večjimi listki izkazala v tem pravcu strumna

v borbi zoper našo narodno organizacijo. Mi smo ugotovili, da je ta sklop (izraz, ki ga je za gori navedeno zvezo prvo prineslo nasprotno časopisje) preminul. »Nova pravda« pa ga je v številki 44 proglašila za »bav — bav sklop« ali strašilo za v koruzo. »Nova pravda« ga je šele sedaj prepoznala, mi smo pa to že zdavnaj vedeli in smo ga itak imeli za slamnatega moža, ki nikomur nič narediti ne more. Nam vsaj ni bil nevaren in upamo, da tudi NSZ ne bo, ko se je od njega ločila.

Naša borba - naša rast

Trbovlje

Pretekla nedelja je bila zelo razgibana. Dopoldne ob 10. uri je imela kraj. organizacija JRZ v društvenem domu zelo dobro uspelo javno predavanje, ki se ga je udeležilo tudi vse članstvo ZZD. Povod je bilo zelo zanimivo predavanje o komunizmu, ki ga je imel nar. poslanec g. profesor Bitenc. Stvarna, s številkami podprta izvajanja, ki so se naslanjala na uradne objave kominterne, so v poslušalcih zelo odjeknila ter je g. profesor dobil mnogo priznanja. K besedi se je oglasil tudi naš tov. Breznik iz Ljubljane, ki nam je iz lastnih doživetij prikazal komuniste, kakšni so. Mnogo veselosti so vzbujali nekateri njegovi drastično naslikani momenti iz življenja komunističnih »junakov«.

Popoldne ob 5. uri pa smo imeli širšo sejo odbora ZZD, ki je bila polnoštevilno obiskana. Predsednik tov. Jesih nam je podal izčrpen referat o anketi Del. zbornice, ki se je dopoldne vršila v Ljubljani. Pozornost in zanimanje vseh navzočih je zlasti vzbudilo poročilo o regulaciji mezd z ozirom na rastočo draginjo. Podrobnejša in določnejša poročila nam bo dal na članskem sestanku, ki bo v nedeljo, dne 26. t. m., popoldne ob 4. uri v društvenem domu. Pridite vsi, ker bo poročilo o uspehih zelo zanimivo!

Ptuj

V nedeljo, dne 19. t. m. se je vršil v okoliški šoli v Ptujju okrožni sestanek viničarjev, na katerem je govoril strokovni tajnik tov. Košnik Joža iz Ljutomerja. Sestanka so se udeležili viničarji iz vseh okoliških krajev ter poročali o nesocialnem preganjanju od strani vinogradnikov, katerim brez dvoma prednjači upraviteljstvo velikanskih posestev v Podleh-

niku »Graške posojilnice«. Tudi drugi, predvsem inozemski vinogradniki, niso nič boljši. Storil se je trden sklep, da se bo viničarska organizacija še bolj utrdila in se borila za doseg pravic viničarjev, ki jim gredo.

Ljutomer

Vsem članom odseka »Viničarske socialne šole« sporočamo, da se vrši v nedeljo 26. nov. popoldne ob 2. uri v Viničarskem domu važno predavanje, združeno s skioptikom. Od 5. decembra naprej začne poslovati tudi knjižnica ter bodo knjige vsako nedeljo članom na razpolago proti malenkostni izposojevalnini.

Žiri

V nedeljo, dne 26. novembra se vrši ob 1/23. uri popoldne članski sestanek naše podružnice v Žirih. Bo tudi skioptično predavanje. Pridite zastopnik centrale ZZD iz Ljubljane.

Bohinjska Bistrica

Vse delavstvo, ki je že organizirano pri ZZD v Boh. Bistrici, tudi oni iz Bohinjske Bele in vse naše delavske prijatelje in tovariše obveščamo, da se vrši reden in obvezen sestanek dne 26. nov. t. l. v Prosvetnem domu ob 11 dopoldne.

Murska Sobota

Ze pred letom se je pri nas dobro usidrila organizacija in so delavke v tovarni Cvetič želele priti v naše vrste, da bi tako tudi tu izboljšale svoj mizerni položaj.

Ne direktno, ampak indirektno je prišlo od strani podjetja in njegovih »ožjih« delavcev namignjeno: ne v organizacijo, si-

cer bo to za vas postalo usodno! To se da razbrati tudi iz izjave g. šefa, ko se je pred tedni, prav na dan, ko bi morali imeti članski sestanek, izrazil takole: »Kaj pa vam vendar manjka pri meni? Sedaj imate kruh, toda prišel bo čas, ko ga ne boste imeli, meni pa ga ne bo nikoli manjkalo.«

Pred tednom smo brali iz dnevnega časopisja, da je na obrtnem sodišču v Ljubljani delavec dobil tožbo, ko je tožil svojega gospodarja radi neopravičene odpovedi in šikanaže. Sodišče se je tudi postavilo na stališče, da je izjava podjetja »kdor noče delati nadure, pa lahko gre«, smatrati kot diktat in ne vprašanje in je to tolmačilo, kot bi podjetje zahtevalo, ali se dela po njegovi želji, ali bo delavec odpušen.

G. Cvetič po našem mnenju krši § 35 zakona o zav. delavcev in je tudi razumeti njegovo izjavo tako, da kdor bo silil v organizacijo, bo odpušen. Tudi ta dan, ko se je tako izrazil in ko bi moral biti po končanem delu članski sestanek, smo na zahtevo podjetja kakor nalašč morali delati nadure.

Vsa prizadevanja, da bi podjetje preprečilo nakano delavstva, pa bojo brezuspešna, zakaj delavstvo se zaveda, kje je njegova zaščita in pomoč in da g. Cvetič ni tako socialno čuteč, kakor se predstavlja pred svojimi delavci, posebno pa še pred zaupniki.

Nikdar ni bilo ničesar v prid nam, dokler se ni pojavila pri nas organizacija. In tega se zaveda tudi podjetje; moralo je radi kršitve socialnih zakonov in uredbe o minimalnih mezdah plačati tudi precejšnje kazni.

Naša organizacija je vsak dan močnejša in ne bo dolgo, ko bo sleherni delavec v Prekmurju v vrstah naše ZZD, edine zaščitnice delavstva, kar se je v zadnjem letu izkazalo.

Pogodba z viničarjem

Po dolgem času se je spet oglasil znani g. Lipovec Ignac, bivši agitator za viničarske pravice in vinogradnik, katerega se sploh ne tičejo določitve uredbe viničarskega reda, ker nima niti 1/2 ha vinograda, s svojim člankom v »Naših goricah« o sklepanju viničarskih pogodb v smislu nove uredbe viničarskega reda. V svojem članku nekako s poudarkom omenja, da je bivši avstrijski zakon bil tako prirojen, da so bili vsi viničarji zadovoljni ter je le strokovna organizacija viničarjev na »novo ustanovljena« kriva nezadovoljstva proti dotičnemu zakonu, ker je zahtevala novega. Prav nič čudno se nam ne zdi, da se gospod zavzema za ta stari zakon, ker vemo, odkod to izvira. Izvira odtod, da so razni »narodnjaki« po 20 letih svobodne države, še vedno pod vplivom raznih inozemskih vinogradnikov ali njih nastavljenec, predvsem tukaj v obmejnih krajih.

Silno se jezi tudi g. Lipovec radi nagraj, katere je predvideval že prejšnji viničarski red iz l. 1928 in smatra kot najbolj značilno točko novega viničarskega reda to, da so te nagradne ponovno vnešene v novi viničarski red, ki po njegovem mnenju povzročajo najhujše zapletljaje med gospodarji in viničarji, zlasti zato, ker je ta uredba dobila prisilno moč v § 33. Ne vem, kje določa § 33 uredbe o kakih prisilni moči, kot jo omenja g. Lipovec, ker tozadevno določilo šgovori le o postopanju stranke, ki se ne strinja z razsodbo viničarske komisije. Zato prosimo viničarji g. Lipovca, da naj v bodoče, preden bo pisal kake članke, dobro preštudira uredbo viničarskega reda, da ne bo v svojem strokovnem listu s svojim pisanjem uganjal demagogij ter s tem povzročal zmed in neutemeljenih sporov med viničarji in vinogradniki.

V svojih nadaljnjih izvajanjih se dotika določb glede plač ter pravi, da so vinogradniki dolžni plačevati viničarje po novih določilih od 1. nov. t. l. Zopet nov dokaz demagogije in zavijanja resnice. Po § 44 cit. uredbe so dolžni vinogradniki izplačevati mezde po določilih uredbe § 6, odstavek f že od 19. julija t. l., ko je stopila ta uredba v veljavo, ne pa od 1. nov. t. l., kot to poučuje g. Lipovec gospode vinogradnike. Vsled tega ponovno opozarjamo pisca, naj s svojim modrovanjem v »Naših goricah« ne dela babilonske zmešnjave, kar očitno dela z gotovim namenom, viničarje tako oškodovati za njih težko zaslužene mezde. Kakor smo že omenili, ne dela to zase, ampak v službi drugih, predvsem inozemskih vinogradniških nastavljenec, ki se poslužujejo njegove osebe za doseg svojih profitar-skih namenov.

Huduje se tudi zelo čez to, da so po novi uredbi uvedeni »prisilni obračuni« vsako leto za nazaj. Ti obračuni so pa v resnici rav nujno potrebni, posebno za take vrste ljudi, ki s svojim viničarjem po več let ne delajo nikakih končnih obračunov, nazadnje pa se pritožujejo, če je viničar tako nesramen, da jih mora tožiti za svoj zaslužek. Sicer pa so zahtevali te obračune gg. vinogradniki sami na anketi, za kar je tudi navzoči g. Lipovec glasoval, čeravno se mu sedaj ti obračuni zdijo prisilni.

K članku g. Lipovca še dodaja komentar Vinarsko društvo za dravsko banovino, ki opozarja vinogradnike, naj delajo pogodbe pravilno. Pravilnost v pogodbah smatrajo to, če se viničarju odvzamejo tropine, drva, pijača itd., odnosno se iste zaračunajo za mezdo ter smatrajo določitev odškodnine za pijačo, ki jo je pred-

pisal g. ban v obrazcu za pogodbe, za nepravilno. Tako se torej Vinarsko društvo uvršča v vrsto onih ljudi, ki hočejo na vsak način preprečiti izvajanje nove uredbe, odnosno, naj bi se uredba izvajala samo v tistih točkah, kjer se viničarju predpisujejo njegove dolžnosti, ne pa njegove pravice. K vsem tem komentarjem bi se dalo mnogo govoriti, opomnimo samo eno, da je naše vinogradništvo brez razlike pokazalo vso svojo nesocialnost napram svojim viničarjem, ko zliva ves svoj žolč na našo stanovsko organizacijo, ko viničarje preganja radi organizacije, ko se trudi dokazati, da viničarji nismo upravičeni do svojega zaslužka, ko mislijo vinogradniki, da je viničar zmožen preživljati svojo družino s samo 10 din dneвно. O vsem tem in o podrobnih posameznih dokazih se bomo še obširneje bavili.

Krščanska delavska organizacija

Marsikateri viničar, član strokovne organizacije viničarjev, se prav malo zaveda, zakaj je organiziran in kakšna je ideološko njegova organizacija. Eden se organizira zato, da je zavarovan v posmrtnem skladu, drugi v bolniškem, tretji zato, da bo organizacija zanj posredovala itd. Vse so prav dobre in nujne stvari za posameznika. Ali kaj je pravi smisel organizacije, to le redki razume. Vsak pozna le trenutne koristi, ne misli pa na bodočnost. Še manj pa razumevajo člani to, da smo predvsem katoliška delavska organizacija, da je poleg trenutnih materialnih dobrin, katere nam nudi, glavna naloga to, da smo borci krščanskih načel, to je, da se mora v življenju izvajati krščanstvo ne samo v molitvi, ampak tudi v medsebojni pomoči in ljubezni. Laž je, ako kdo govori, da je vera privatna zadeva posameznika. Vera mora biti životvorna v vsakem posamezniku, mora biti skupna, ne da jo človek samo priznava, ampak tudi po njej uravnava svoje življenje ter družabne odnose do sočloveka. Ni katoličan tisti, ki pozna zapoved »Ljubi svojega bližnjega kot samega sebe«, pa podi reveža od hiše, ali, ki zahaja v cerkev, da ga ljudje vidijo, a doma živi kot pogan ter je surov in grabežljiv do svoje družine in okolice ter služi le zlatemu teletu. Radi pohlepa po udobju in bogastvu je tako praktično krščanstvo shiralo, v svetu so nastale velike socialne zmede, brat je postal bratu tlačitelj, lasten jaz je postal več kakor Kristusova zapoved. Delavski stanovi so vsled slabih zgledov

postali mlačni ter se širijo med njimi razne struje, ki hočejo s svojimi ideologijami osrečiti delavski stan — brez Boga in njegovih zapovedi — in tako povzročajo še večjo zmedo in gorje, kar nam dokazuje Španija, Rusija itd.

Namen katoliške delavske organizacije je, da najde pot iz te zmede, v kateri se danes nahaja delavski stan. Ta pot pa vodi najprej sama vase. Kakor je Kristus izbral iz vrst najrevnejših svoje apostole, ki so širnemu svetu oznanjali pravo vero, tako je danes poklican katoliški delavec, da poživi praktično krščanstvo najprej v samem sebi, ga širi s svojim zgledom med svojimi tovariši ter ga zahteva tudi od svojega delodajalca. Katoliški delavec naj bo kvas, iz katerega naj vzhaja novo krščansko življenje v naših družinah, pri naših otrokih, po naših vinogradih, pri vsakem delu, v našem javnem in gospodarskem življenju. Otresti se moramo materialističnega svetovnega nazora, katerega je zasejal v svet brezbožni pohlep po bogastvu in udobju, katerega smo se navzeli tudi mi sami. Temu nazoru velja naš boj in naj prihaja od katere koli strani. Boj katoliškega delavca je, da se vrnemo k idealom. Kaj je ideal? Neumrljivost v minljivih stvarih. Zavedati se moramo, da ne živimo večno, ampak le kratak čas. Krščanstvo nam daje pravico, da ta kratak življenjski čas živimo svojemu stanu primerno, zadovoljno in srečno. To pravico moramo uveljaviti v življenju, predvsem pa skrbeti za onostransko večno življenje. Zato mora biti

Svet v frontah

NA BOJIŠČIH

Poročila z bojišč pravijo, da razen aktivnosti patrol in topništva na raznih točkah med Maginotovo in Siegfriedovo linijo ni bilo nobenih dogodkov.

NA MORJU

Zadnje dni je bilo torpediranih več angleških ladij. Razen tega se je potopilo večje število angleških in nevtralnih ladij, ki so naletele na plavajoče mine. Gre baže za magnetične mine.

V ZRAKU

Angleška letala so napadla vojno pristanišče Wilhelmshafen. Napad je bil odbit. Nad Anglijo je prodrli nemški bombnik, ki pa ni mogel spustiti nobene bombe, ker ga je protiletalska artilerija pregnala.

ČEŠKI PROTEKTORAT

Na Češkem, zlasti v Pragi, je prišlo do ponovnih demonstracij dijaške mladine in je nemška policija proti demonstrantom nastopila zelo ostro. Aretiranih je več tisoč, 9 visokošolcev je ustreljenih po prekem sodu in vse češke univerze so zaprte za tri leta. Nad češkim protektoratom je proglašeno obsedno stanje. Predsednik vlade protektorata dr. Hacha je v radijskem govoru pozval češki narod, naj se ne da zavesti od pristašev dr. Beneša in naj ohrani mirno kri.

FRANCIJA

Francoski notranji minister je imel govor, v katerem je navajal, da delo, ki ga opravljajo komunisti, je v resnici naperjen proti Franciji in je istovetno z izdajo nad domovino. Ljudje, ki so neprestano govorili o človeških svobodah in demokratičnih pravicah, so se kar čez noč pokazali, da so v resnici smrtni sovražniki demokracije in tudi državljskih svobod in da je vse njih širokoustno junaštvo le v skrivnem širjenju nepodpisanih letakov.

»Proti tej kugi,« je nadaljeval minister, »se bomo borili z vso silo. Njihova podtalna propaganda ni uspela. Treba je, da to sramoto pometemo iz našega življenja tako, da ne bo za njo ostala nobena sled. Pometli jo bomo brez usmiljenja iz naših mest in vasi, iz naših občin in tudi iz vseh družabnih ustanov.«

Vlada bo nadaljevala to delo do popolnega očiščenja. Komunistični delavnosti posvečamo največjo pažnjo. Brez odloga bomo zasledovali vsak poizkus komunistične agitacije, dokler ne bo država očiščena teh plačanih veleizdajalcev.«

V »OSVOBOJENI« UKRAJINI

Na tistem delu Poljske, ki so ga zasedli boljševiki, vlada strašen teror. Pomorjenih je ogromno število poljskih in ukrajinskih duhovnikov, učiteljev, odvetnikov, zdravnikov, častnikov in sploh inteligence. Na površje so prišli najslabši ljudje, večkrat navadna poulična druhal, ki divja proti vsem, ki so v prejšnjih razmerah imeli kak pomen. Ječe so polne jetnikov, katere pobijajo brez sodnega postopka. Tudi Lwov je popolnoma v znamenju terorja GPU. Bivši častniki in uradniki izginejo čez noč, da nihče ne ve kam. Ob malem potoku v okolici Lwova je bilo ustreljenih nad 200 poljskih oficirjev, ki so jih zajele sovjetske čete.

NA BALKANU

Sprejet je bil romunsko-turški predlog za sestanek balkanske konference. Tudi Bolgarija je bila povabljen k sodelovanju, čeprav še ne pripada balkanskemu sporazumu. Bogarija je na konferenco pristala.

naše življenje prebujenje duš, iskanje in rešenje teptanih in zapeljanih. Namen življenja ni udobje, ki se ob koncu razblini v nič. Stremeti moramo po večni luči, po združitvi minljivega z neskončnim.

Slovenski viničar, zato si član katoliške delavske organizacije, zavej se svojega poslanstva, uveljavi ga v samem sebi in svoji okolici!

Viničar.

Vrhovno sodišče delavskega zavarovanja v Ljubljani

Vse zavarovane člane opozarjamo, da posluje Vrhovno sodišče delavskega zavarovanja od novembra 1939. dalje v Ljubljani, Prešernova ulica, palača Mestne hranilnice II. nadstropje, soba št. 14.

Vse pritožbe proti razsodbam Sodišča delavskega zavarovanja je tudi za naprej vlagati potom Sodišča delavskega zavarovanja v Ljubljani.

Zavarovanje za smrt bo že izplačevalo rente in podpore

V bolniškem in nezgodnem zavarovanju dobi zavarovanec pravico do dajatev redoma takrat, ko je nastopil zavarovanju zavezano delo. Pri teh dveh zavarovanjih zakon ne predpisuje nobene čakalne dobe. V starostnem, onemoglostnem zavarovanju, v zavarovanju za primer smrti pa je določil zakonodajalec, da dobi zavarovanec pravico do onemoglostne rente šele po 200 tednih, do starostne po 500 tednih in do rente ter podpore v primeru smrti po 100 tednih zavarovanja.

Ker je od 1. IX. 1937 pričel Okrožni urad predpisovati prispevke za onemoglost, starost in smrt, je začela od tega dne teči za vse te zavarovance čakalna doba. Dne 2. VIII. 1939 je poteklo že 100 tednov, ki jih zakon zahteva, da doseže zavarovanec pravico, vdova pa podporo. Vsi tisti zavarovanci, ki so bili torej od 1. IX. 1937 dalje nepretrgoma zavarovani, so bili zavarovani do 2. VIII. 1939 že 100 tednov in so izpolnili to čakalno dobo. Če umrje tak zavarovanec, ima njegova družina že pravico zahtevati iz naslova tega zavarovanja za otroke rento, z vdove pa začasno podporo.

Zato je sedaj potrebno, da navedemo, kaj mora dobiti po očetovi smrti otrok, in kaj mora dobiti vdova. Če zavarovana oseba, ki je izpolnila čakalno dobo 100 tednov umre, dobi njegova rodbina tele dajatve:

1. pogrebno, če nima do nje pravice iz naslova bolniškega zavarovanja. Če je bil zavarovanec ob smrti zavarovan, mora plačati pogrebno bolniško zavarovanje. Če torej nima pravice do pogrebne iz bolniškega zavarovanja, tedaj dobijo svoj-

ci pogrebno, ki znaša tako kot v bolniškem zavarovanju tridesetkratni znesek zadnje zavarovane mezde.

2. Rento za vsakega zakonskega ali nezakonskega ali pa adoptiranega otroka, ki znaša četrtno zavarovančeve pravice do rente, in jo more uživati otrok do dovršenega 16. leta starosti.

3. podporo vdovi, in sicer za tri leta, ki znaša četrtno moževе pravice do rente. Seveda pa se izplačilo rente takoj ukine, če se vdova zopet omoži, in posebej je treba še poudariti, da vse otroške rente in vdovska renta skupaj ne smejo presežati zneska, do katerega bi imel zavarovanec pravico, če bi živemu takrat odmerili onemoglostno ali starostno rento.

Prostor nam ne dopušča, da bi tabelarično prikazali, koliko znašajo posamezne otroške rente in vdovska renta posameznih mezdnih razredov. V ilustracijo le navajamo, da znaša otroška renta, pod pogojem, da je bil zavarovanec skozi vseh 100 tednov zavarovan v IX. mezdnem razredu, 43,20 din, v X. mezdnem razredu 51 din, v XI. mezdnem razredu 60 din in v XII. mezdnem razredu 72 din mesečno. V večini primerov pa bo treba rento za vsakega otroka posebej izračunati, ker se mora najprej izračunati onemoglostna renta za člana samega, ki se izračuna tako, da se ugotovi povprečni zaslužek v predpisani čakalni dobi.

Ponovno pa poudarjamo in opozarjamo, da more biti zahteva za otroško ali vdovsko rento, ki naj jo plača starostno zavarovanje, ugodno rešena le, če bodo dejansko dokazali preostali upravičeni svojci, da je umrl izpolnil 100 tedensko čakalno

dobo. Brezuspšno se bodo potegovali vsi tisti, ki te čakalne dobe dokazati ne bodo mogli.

Končno bi omenili še četrto dajatev, to je tudi roditelji ali pa ded in babica, če so onemogli in potrebujejo večje pomoči in če je zavarovanec zanje skrbel morejo dobiti največ za tri leta po zavarovančevi smrti podporo, če z otroškimi in vdovsko rento ni izčrpan najvišji, po zakonu določen znesek.

Sedaj smo navedli vse dajatve, ki jih daje zavarovanje po 100 tednih za primer smrti; sedaj pa hočemo na kratko še za- beležiti, da sme po 100 tednih prostovoljno nadaljevati zavarovanje oni zavarovanec, za katerega je iz kakršnihkoli razlogov prenehala zavarovalna obveznost. Zavarovanec torej, ki ni bil 100 tednov zavarovan, starostnega in onemoglostnega zavarovanja prostovoljno ne more nadaljevati.

Ob tej priliki dodajamo še obvestilo, da določa zakon, da se povrnejo vplačani prispevki tistim zavarovancem, ki izpolnijo 70 let starosti, preden pridobijo pravico na starostno rento. Prispevki se povrnejo v celoti (brez obresti), ako je zavarovanje trajalo manj kakor 200 tednov. Ako je zavarovanje trajalo nad 200 tednov, se povrne samo polovico prispevkov. Do povračila vplačanih prispevkov, največ do višine enoletne rente, imajo tudi ženske zavarovanke, katere se poroče ter jim zavarovanje preneha pol leta pred poroko ali dve leti po poroki. O natančnejših pogojih za izplačilo, odnosno povračilo teh prispevkov iz starostnega zavarovanja, smo že poročali.

Svoboda mišljenja - pot v zmedo

Kakor se človek loči od človeka na zunaj, prav tako se razlikuje tudi po svoji notranjščini: po mislih, hotenju, nagnjenjih. Ze star pregovor pravi: »Duos si faciunt idem, non est idem«, ali po domače: »Če dva delata isto, ne delata enako.« Ako si dva brez vseh zunanjih vplivov delata predstave o čemur koli, prideta v le zelo, zelo redkih slučajih do istih zaključkov; se torej v neorganiziranih, primitivnih masah kaže neka ekscentrična sila, neko hotenje po oddvojenosti, razhodu. Kot klasičen primer nam lahko služi zgodba o Babilonu in njegovem stolpu. Nekaka notranja zahteva po samobitnosti se posebno močno izraža pri krepkih, zmagovitih organizmih, ki še nimajo slabih izkušenj radi teh svojih stremeljenj. Naravni zakon pa uči, da močnejši prevlada šibkega, množica posameznika. Je to izkustveno dognanje tisoč- in tisočletnih trenj organizmov, od najenostavnejših do popolnih. Zidar se zaveda, da sam nikdar ne bo dovršil in opremil nebotičnika; tudi vojak se zaveda, da sam ne zmore sovražne armade. Pri razumskih bitjih se zato vedno bolj očituje stremeljenje k zbiranju, jačanju, sporazumnosti. Tako nastane idejna povezanost množic, ki na zunaj pokažejo svojo skupnost s tem, da si na čelo postavljajo vodstvo: vsi želimo isto in predstavnik našega hotenja je naš voditelj; pri tem pa ne pozabljajo na to, da so vsi enakih želj ter iz tega izvajajo logičen zaključek: prostovoljna odpoved vseh postranskih, oddvojenih hotenj, prostovoljna podreditve vodstvu. Nobenih stranpotov, samovoljnosti. Tako dela razumen organizem, ki si želi samoohranitve, jačanja. Razumen organizem odklanja svobodo misli, mišljenja, ker iz dognanj ter izkustev vè, da pomeni taka svoboda razkorj, razhod. Pa dajte človeštvu svobodo misli: ali že ima toliko umske zmožnosti, da bo znalo to svobodo pravilno oceniti, uporabiti? Ali bo prišlo do spoznanja, da pomeni svobodna misel samo in edino to: propast. Za enkrat še ne. Le redki so, ki znajo pojmi: svobodno mišljenje pravilno razumeti: prostovoljna podreditve skupnosti. Prav današnji čas nam lahko pokaže vse zle posledice prevelike svobode v mišljenju. Na vseh koncih in krajih se oglašajo razni preroki in učenci, veliki in mali; ta uči to, ta oznanja ono; ta ima take želje, oni drugačne; in nerazsodni, preprosti, primitivni, naivni, zlobni in Bog vè kaki ljudje še: vsak že ima svoj poseben pogled na svet, svoje posebno mišljenje. Kaj jih pravzaprav še samo druži? Le sila, zakon, oblast. Dajte jim poleg svobode misli še svobodo dejanja! Dejanje je neposreden nasledek misli, ki vè, da nima ovir. Ne upam do konca razmišljati o posledicah. Sicer nisem pesimist, pač pa imam izkustva. Želim le, da bi razni propagatorji svobodnega mišljenja bolj iskreno razmišljali o posledicah in da bi učinke svobodnega mišljenja bolj objektivno presojali in študirali. Prišli bodo do edinega zaključka: svoboda misli je — pot v zmedo. H.

Zavarovanje delavcev pri poljedelskih strojih

Z navedbami ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje, (zadnja naredba št. 30. 471), z dne 8. 4. 1939), o določitvi nevarnostne tabele je zavarovanje delavcev pri poljedelskih strojih dvojno in to:

1. Skupno in brezimensko zavarovanje vseh oseb, ki jim preti nevarnost nezgode od kotla ali pogona. To zavarovanje velja samo za nezgodo, brez prijave oseb. Višina prispevkov se določa po uredbi o določitvi nevarnostne tabele, že na podlagi prijave obrata.

2. Zavarovanje strojnikov, kurjačev, ki se smatrajo za industrijsko delavstvo in se zavarujejo za bolezen, nezgodo, onemoglost, starost in smrt ter Borzo dela in delavsko zbornico. Strojnik in kurjače je treba prijaviti poimensko s podpisano prijavnico za člana in navesti vse osebne podatke in podatke o zaslužku.

Po pogodbi, katero je sklenila kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani pod št. 10.869/1937 z dne 15. 3. 1937 in ki velja od 1. 4. 1937, je banska uprava prevzela pavšalni znesek prispevkov za skupno, t. j. brezimensko zavarovanje in to za vse osebe, zaposlene pri poljedelskih strojih do 15 HP, ne glede na to, ali jih goni elementarna ali živalska sila, ali pa če so na ročni pogon. Pri teh strojih je zavarovan tudi podjetnik in lastnik, torej kmečki posestnik sam. Otroci do 14 leta starosti niso zavarovani. Tudi kmečke strojne zadruge so vpošteti v tej pogodbi, za vse stroje do 15 HP in zadrugam za to skupno zavarovanje ni treba plačati prispevkov.

Dolžnost podjetnikov

Za skupno zavarovanje pa so dolžni plačati prispevke tudi po 1. 4. 1937. lastniki in posestniki vseh strojev, ki imajo nad 15 HP, kmečke strojne zadruge za stroje nad 15 HP ter vsi posestniki strojev, za katere so bila izdana obrtna dovoljenja za vse stroje, ne glede na višino HP. Vsi ti morajo svoje stroje prijaviti in plačevati zavarovalne prispevke.

Za poimensko zavarovanje strojnikov in kurjačev je odgovoren vsak lastnik stroja, in ravnotako strojna zadruga. Vsi ti morajo strojnike in kurjače prijaviti poimensko in za nje plačati zavarovalne prispevke, ker to zavarovanje ni prevzela banska uprava po pogodbi.

Vse novo nabavljene stroje morajo prijaviti pri okrožnem uradu tako oni, za katere plača prispevke banska uprava, kakor tudi oni lastniki, ki so še v naprej dolžni plačevati prispevke sami.

Pravice iz nezgodnega zavarovanja

Pri onih strojih, za katere je prevzela plačilno dolžnost banska uprava imajo pravico do zdravnika in zdravila, do bolnice, do hranarine in do nezgodne rente, ob smrti do pogrebne, vsi delavci in družinski člani, t. j. kmečki posestnik,

žena posestnika in otroci stari nad 14 let, če so se pri poljedelskih strojih ponesrečili, dokler so nesposobni za delo, oziroma, dokler znaša izguba delavne sposobnosti nad 10%.

Pri onih strojih, za katere ni prevzela plačila prispevkov banska uprava pa imajo ponesrečenci isto pravico, kakor zgoraj vsi navedeni ponesrečenci, nimajo pa te pravice lastniki strojev.

Ponesrečeni pridejo do gornjih pravic tako, da nezgodo, ki bo imela predvidoma nad 3 dnevno delovno nesposobnost, prijavijo Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev ali sami, ali lastniki strojev, oz. strojne zadruge. Nezgodo je treba prijaviti na predpisanem obrazcu tekom 24 ur po nesreči, najkasneje pa v enem letu od dneva nezgode. Če je nezgoda prijavljena po enem letu, zastarajo vse pravice do kakršnihkoli dajatev.

Delodajalec je dolžan nezgodo prijaviti

Predlogi delavcev in delodajalcev gozdno žagarske stroke

V okviru ankete o šumsko žagarski stroki je razposlala Delavska zbornica na večja podjetja in na delavske organizacije pismene vprašalne pole. Poleg tega je skušala priti lansko leto na uradnih dnevih v Kočevju, v Loškem potoku, Novem mestu in Gornji Savinjski dolini z interesi v neposredni stik.

V največjih gozdarskih obratih Slovenije, to je v gozdovih verskega fonda v Bohinju, na Bledu, Kranjski gori in v Kostanjevici, kakor tudi v vseh gozdovihčasne državne uprave razlaščenih gozdov (Krvava Peč, Straža, Kočevje, Log pri Rogatcu, Črna, Plošič) se drevje samo seka, spravlja do gozdnih cest in zлага tam na kupe. Tu kupujejo les na dražbah lesni trgovci. Ti skrbje za to, da se les razžaga, sortira in prevozi iz gozda do žage ali do železniške postaje. Deloma se prevažata les tudi po žičnih železnicah, zgrajenih od šumskih uprav. Šumske uprave vzdržujejo v teh obratih tudi gozdne ceste, žične železnice in drče. Poleg tega pa goje v drevesnicah sadike in sadijo nove gozdne sadike. Pri teh delih je zaposlenih veliko delavcev.

Tako navaja šumska uprava v Bohinjski Bistrici, da zaposluje letno pri sekanju lesa 120 delavcev, pri ostalih delih pa 122 (pri kulturnih delih 40, pri potih 70, pri žični železnici 12). Ker sta zaposlitvena doba in višina mezd pri tem različni, izdatki niso porazdeljeni po tem razmerju. Po proračunu za l. 1936/37 se je računalo na gozdove

pristojnemu uradovemu zdravniku, ki bo takoj nudil potrebno zdravniško pomoč in predpisal zdravila, po potrebi poslal ponesrečenca v bolnico in izstavil zdravniško izpričevalo o nezgodi, v katerem bo navedel kakšne posledice bo poškodba zapustila in koliko časa bo trajalo zdravljenje.

Nesreč je pri poljedelskih strojih vedno več. Največkrat so nezgode težje. Opažamo, da kmetje ne prijavljajo nezgod in se ne zdravijo brezplačno pri uradovih zdravnikih, čerav imajo to pravico. Tudi poškodovanci sami se večkrat za svoje pravice ne zanimajo, ali pa nezgode prepozno prijavijo. Zato urad še enkrat poudarja, da imajo pravico do zdravljenja in rente vsi zgoraj naštetih lastniki, družinski člani, žene in delavci, če se pri poljedelskih strojih ponesrečijo, čeprav sami ne plačujejo nobenih prispevkov več, ker je to namesto njih prevzela banska uprava.

verskega zaklada, da bo mogoče prodati hlode v gozdovih po 61.52 din za plm³. Ta znesek se je delil na razne produkcijske faktorje takole:

Za les za panje din 33.—, za izdelovanje in vzdrževanje cest in zgradb din 4.75, za žično din 3.50, za OUZD din 32.—, za pisarniške potrebščine din 1.45, za potnine din 2.25, za deputat drv din 0.70, za zaostala plačila mezd din 0.55.

Najzanimivejši so predlogi in resolucija delavcev v Loškem potoku. V tej resoluciji se zavzemajo šumsko žagarski delavci za ustanovitev enotne strokovne organizacije šumsko žagarskega delavstva, ki naj bi ne obsegala samo slovensko delavstvo, temveč tudi delavstvo na Hrvaškem in po vsej državi.

Glede prispevka za socialno zavarovanje zahtevajo delavci, naj se kontrolira, da odbitki za to zavarovanje ne bodo večji, kakor so po zakonu dopuščeni. Pregledniki tega zavarovanja poslujejo v stiku z delavskimi skupinami, odnosno poverjeniki teh skupin.

Pogodba z delodajalcem mora ščititi tudi delavca. V tej pogodbi naj se zavaruje delavec z dogovorjeno odškodnino pred škodo, ki bi nastala delavcu zaradi morebitnih neresničnih navedb delodajalca ali njegovega zastopnika ob sklepanju pogodbe v pogledu kakovosti dela in gozda, trajanja dela in sličnega. Zlasti naj izgubi v tem primeru delodajalec pravico, da bi smel

zahtevati povračilo eventualnih stroškov, ki jih je imel s prevozom delavca na kraj dela. Orodje in opremo naj prevozi podjetje, ki delavce išče, na svoje stroške v prtljažnem vozu.

Delavci, ki iščejo dela v gozdih, naj imajo pravico do polovične vožnje že na osnovi svoje delavske knjižice, ne pa šele na osnovi potrjila delodajalca, da je sprejet delavec na določeno delo. Polovična vožnja naj velja tudi za povratek domov po končanem delu.

Pri merjenju blaga se godijo delavcem čisto krivice. Treba bi bilo postaviti zato organe, ki bi sodelovali pri tem merjenju kot zaupniki delavstva.

Za delavske kočje naj se dajo na razpolago dobre deske in pravi strešni papir.

Orodje za delo in kuhinjsko orodje naj da na razpolago delodajalec. Ako ga ne da, naj da delavcu primerno odškodnino za obrabo orodja.

Trgovine z živili naj se nadzorujejo glede kakovosti živil in pravilnosti mere in vage.

Ker je mnogo primerov, da se odseka na znotraj že trhlo ali gnilo drevo in se išče v takem drevesu po zahtevi gospodarja navadno brezuspšno zdravo jedro, je treba dati za tako delo posebno odškodnino.

V javnih borzah dela naj se uvede dežurna služba, da bodo mogli opraviti delavci svoj posel brez dragega prenočevanja na sedežu borze dela.